

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Сушко Анатолій Іванович, Прохоренко Аліна Марленівна ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РАМКАХ ДЕМОКРАТИЧНОГО ТРАНЗИТУ	764
Акімов Андрій Володимирович СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОБІЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	766
Барасій Віта Юрївна СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ФОРМУВАННЯ МЕДІАКРАТІЇ	768
Білий Веніамін Сергійович ПОЛІТИКА ТА МАСМЕДІА: ВІД «ГАЛАКТИКИ ГУТЕНБЕРГА» ДО МЕДІАТИЗАЦІЇ ДЕБАТІВ.....	771
Возненко Леонід Валерійович ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ	773
Гевелюк Діана Андріївна SOFT POWER ЯК ІНСТРУМЕНТ ІМІДЖУ ДЕРЖАВ.....	774
Железков Андрій Іванович ТЕРОРИЗМ ЯК ЗАГРОЗА СВІТОВИХ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	776
Капсамун Олег Георгійович ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ.....	778
Лисянський Павло Леонідович ЦИВІЛЬНИЙ МІЛІТАРИЗМ РФ ЯК ЗАГРОЗА ВИНИКНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ	780
Онищенко Олександр Олексійович ТЕХНОЛОГІЯ «БЛОКЧЕЙН» ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ	782
Римар Богдан Анатолійович СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	784
Саліхов Артем Романович АКСІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ У ВІЙСЬКОВИЙ ТА ПОСТВІЙСЬКОВИЙ ЧАС	786
Фартушний Дмитро Сергійович ЕЛЕКТОРАЛЬНИЙ ВИБІР: ДЕМОКРАТІЯ ЧЕРЕЗ КОМУНІКАЦІЮ	788
Чігидін Валерій Вікторович ПАРТІЙНА КОНКУРЕНЦІЯ ЩОДО ПОЛІТИЧНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ЯК ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРІЄНТИР РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	790
Ястребова Віра Андріївна ІНСПІРОВАНО-ЗОВНІШНІЙ СЕПАРАТИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТВОРЕННЯ КВАЗІДЕРЖАВНИХ УТВОРЕНЬ В КРАЇНАХ ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ	792

СЕКЦІЯ 20. СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Ярова Ліліана Вікторівна СТАН СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	795
Яковлев Денис Вікторович РОЛЬ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ У СОЦІАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ	798
Вітовщик Тетяна Сергіївна, Байрук Оксана Ігорівна СТРУКТУРА СПОЖИВЧОГО КОШИКА ЯК ВИХІДНА ТОЧКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ УКРАЇНИ	800
Каретна Ольга Олександрівна ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ СОЦІАЛЬНОЇ СТРАТИФІКАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	804
Прохоренко Євгенія Яківна КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ КАТЕГОРІЇ «ВІКОВА НЕРІВНІСТЬ»: СОЦІОЛОГІЧНИЙ ПОГЛЯД	806
Шмаленко Юлія Іванівна ТОКСИЧНІСТЬ У ПОЛІТИЧНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ	808
Яковлева Лілія Іванівна ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ЧИННИК ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	811
Яценко Микола Анатолійович МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ МЕТОДІВ У НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКІЙ РОБОТІ СТУДЕНТА.....	813
Сафронова Ганна Володимирівна ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ.....	816

за алгоритмом, який переслідує два принципи. Перше, це викривлення історичних процесів минулого. Друге помилкове трактування політичних процесів сьогодення. Ці принципи покликані інтегрувати у освітній процес «образ ворога», який представлений країнами США, Великобританії, ЄС та України. Тобто, диктаторський режим РФ не тільки навчає дітей поведінню зі зброєю, а також направляє цю зброю у створений «образ ворога» через ідеологічні інструменти впливу.

Список використаних джерел

1. Пашкова О. Мілітаризація молоді як складова російської політики на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей. *Гібридна агресія РФ: досвід протидії з боку України* : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 17 листоп. 2021 р.) / Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняховського, Київ, 2022. С. 54-59. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/hibr-agr-rf-22.pdf>
2. Грідіна І. М., Булик М. В., Алексеева Д. О. Російська пропаганда в «системі середньої загальної освіти» на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областях. *Актуальні проблеми науки та освіти* : зб. матеріалів XXIII підсум. наук.-практ. конф. викл. МДУ (м. Маріуполь, 5 лют. 2021 р.) / за заг. ред. М. В. Трофименка. Маріуполь, 2021. С. 84-87. URL: <http://repository.mdu.in.ua/jspui/handle/123456789/4213>
3. Новікова С. В. Методи знищення української ідентичності на тимчасово окупованих територіях України після початку повномасштабної агресії Російської Федерації. *Актуальні проблеми науки та освіти* : зб. матеріалів XXV підсум. наук.-практ. конф. викл. МДУ (м. Київ, 10 лют. 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Трофименка. Київ, 2023. С. 137-140.
4. Свйонтик О., Гранд М. Трансформації у сфері освіти на тимчасово окупованих територіях України (2014-2023) : українська історіографія дослідження проблеми. *Проблеми гуманітарних наук* : зб. наук. пр. Дрогобиц. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Серія : Історія. 2023. № 13/55. С. 277-293.

Ключові слова: цивільний мілітаризм, мілітаризація, військова агресія, російська федерація, тимчасово окуповані території, освіта, пропаганда, безпека.

Keywords: civil militarism, militarization, military aggression, Russian Federation, urgently occupied territories, illumination, propaganda, security.

Онищенко Олександр Олексійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

ТЕХНОЛОГІЯ «БЛОКЧЕЙН» ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Сьогодні Україна як сучасна, європейська держава розвивається в контексті світової «цифровізації», а тому одним з пріоритетних напрямків державної політики є комплексний розвиток інформаційно-технологічного сектору. Цифрова трансформація передбачає поступовий перехід країни до надання усіх державних послуг громадянам в онлайн – форматі за допомогою спеціальних додатків та сервісів. Так, державна «цифровізація» має цілий ряд суттєвих переваг, серед яких максимальна зручність та швидкість в отриманні адміністративних послуг в режимі «онлайн» прямо з персонального смартфона, відсутність черг та зайвих очікувань, прозорість та подолання корупції за допомогою технологічних інновацій. Проте, варто зазначити, що побудова цифрової держави не обмежується лише наданням «онлайн» послуг, а має багато різних варіантів, одним з яких є розвиток електронної демократії. Саме тому, логічним є припущення,

що в найближчому майбутньому більшість розвинених, демократичних держав зіткнуться з питанням необхідності впровадження системи електронної демократії.

На сьогоднішній день в науковому дискурсі й досі немає консенсусу, щодо єдиного визначення терміну «Електронна демократія». Так, згідно вітчизняного законодавства «Електронна демократія» (е-демократія) – це форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно – комунікаційних технологій [1].

Зразковим прикладом країни, яка впровадила електронну демократію, як основу політичної системи є сучасна Естонія. Окрім цього, саме естонці вперше використали Інтернет – мережу для проведення повноцінного «онлайн» голосування на виборах. Тому естонський досвід електронної демократії є вкрай важливим для багатьох розвинених країн сучасного світу. Однак, не слід забувати й про потенційні ризики, які можуть виникнути в процесі мережевого голосування. Саме тому, необхідно створити надійні механізми захисту персональних даних виборців в мережі, та й забезпечити цілісність всієї системи електронної демократії. Сьогодні таким механізмом може стати технологія «блокчейн».

«Блокчейн» (від англ. block chain – ланцюжок блоків) – це розподілена, цифрова база даних, яка зберігає дані транзакцій у впорядкованому ланцюжку записів (блоків), які пов'язані між собою за допомогою криптографічних методів [3]. Технологія «блокчейн» надійно захищає мережеву інформацію завдяки принципу децентралізації та механізму консенсусу між користувачами, що забезпечує недоторканість, прозорість та безпеку. Криптографічні методи захисту даних, такі як шифрування та підписи, забезпечують неприпустимість маніпуляцій з інформацією вже збереженою в блоках. Таким чином, записана в мережі інформація, не може бути змінена чи підроблена будь – ким. А завдяки системі децентралізації, контроль і прийняття рішень в мережі розподіляються пропорційно між усіма користувачами ланцюга, а не контролюються одноосібно. Через використання такого підходу, інформація є надійно захищеною, адже зберігається на усіх комп'ютерах (вузлах) мережі, що робить технологію майже неможливою до злому та викрадення персональних даних [2].

Варто зазначити, що механізм консенсусу, який лежить в основі системи «блокчейн», залучає кожного користувача ланцюга для добровільного підтвердження транзакції, що фактично унеможливорює шахрайство, крадіжку чи спотворення персональних даних. Крім цього, користувачі за власним бажанням можуть в будь-який момент перевірити усі транзакції. Таким чином, користувачі самі виступають гарантом захисту мережевої інформації, що робить систему надійною та захищеною [2].

Першочергово, «блокчейн» – технологію використовували виключно для запису криптовалютних транзакцій, зокрема в екосистемі «Bitcoin». Проте, наразі, технологія все частіше впроваджується в різноманітні сфери людської діяльності для запису багатьох типів цифрових даних. Сьогодні в контексті розвитку електронної демократії в світі, технологія «блокчейну» набуває неабиякого значення, адже для проведення об'єктивного та прозорого онлайн голосування, необхідні надійні механізми захисту персональних даних.

Так, технологію «блокчейн» під час онлайн – голосування можна використовувати для уникнення фальсифікації голосів, забезпечення ідентифікації виборців й захисту їх персональних даних, дотримання процедури конфіденційності голосування. Однією з головних переваг використання «блокчейну» під час онлайн виборів є розподілена база даних заснована на криптографічних методах захисту, за допомогою якої вся інформація голосування буде записуватися у так званих ланцюгах блоків, яку неможливо буде змінити чи видалити на користь будь – якого кандидата. Таким чином, за допомогою «блокчейн» вибори будуть показувати максимально об'єктивний та прозорий результат голосування, унеможливаючи політичні фальсифікації та застосування «чорних» технологій.

Згідно з принципом децентралізації, кожен запис у «блокчейні» є публічно доступним, а отже кожен бажаючий користувач зможе добровільно перевірити його достовірність та переконатися

у чесності й об'єктивності виборчих процедур. Такий механізм зміцнить суспільну довіру до виборчої системи та політичних інститутів, показуючи прозорість, чесність та відкритість системи.

Проте, не варто забувати, що будь – яка система має свої недоліки та слабкі місця, не виключенням є й «блокчейн». Не можна виключати потенційні кібератаки на мережеві вузли, а тому слід покращувати технологію захисту ланцюгових блоків.

На сьогоднішній день, технологія «блокчейну» постійно розвивається та вдосконалюється, а тому вже в найближчому майбутньому буде використовуватися в більшій кількості сфер людської діяльності, враховуючи глобальну «цифровізацію» та технологізацію світу. А для виборчої системи, «блокчейн» може стати саме тим надійним механізмом захисту інформації та персональних даних, який підштовхне більшість країн світу до впровадження електронної демократії.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні : розпорядження КМУ від 15.05.2013 р. № 386. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>.

2. Що таке блокчейн і як він працює? URL: <https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-blockchain-and-how-does-it-work> (дата звернення: 09.04.2024).

3. The great chain of being sure about things. Blockchains. *The Economist* . URL: <https://web.archive.org/web/20160703000844/http://www.economist.com/news/briefing/21677228-technology-behind-bitcoin-lets-people-who-do-not-know-or-trust-each-other-build-dependable> (дата звернення: 09.04.2024).

Ключові слова: блокчейн, блокчейн технологія, цифровізація, електронна демократія.

Keywords: blockchain, blockchain technology, digitization, electronic democracy.

Римар Богдан Анатолійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри політичних теорій*

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР ЛЕГІТИМНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Соціокультурний простір у сучасних умовах є середовищем формування громадянської ідентичності. На цей зв'язок вказує В. Малінін: «...соціокультурна ідентичність епохи постмодерну поєднує характеристики національно-культурної ідентичності епохи традиційного суспільства та громадянсько-політичної ідентичності модерного суспільства. Ідеться про такі складові соціокультурної ідентичності, як національна, конфесійна, гендерна, мовна, культурна, ідеологічна, партійна, регіональна ідентичності...» [1, с.186].

Соціокультурний простір характеризується високою динамікою змін під усе зростаючим впливом комунікаційних процесів. Перефразовуючи М. Кастельса, який порівнював інтернет із електричною мережею та наголошував на тому, що «інформація – це сьогоднішній еквівалент електрики в індустріальну епоху» [2, с. 1], можна стверджувати, що соціокультурний простір виконує такі ж функції для сучасного суспільства, як електрична мережа для індустріального. Одразу наголосимо на тому, що у процесі формування соціокультурного простору легітимності публічної влади (пост)сучасної епохи важлива роль належить масмедіа. І якщо у веберіанській концепції легітимності публічної влади визначається легітимність соціального порядку, то наразі є нагальна необхідність визначити соціокультурний простір легітимності публічної влади. Порушення політичними акторами та публічними діячами правил та норм, навіть якщо і не мають правових наслідків, то все одно делегітимізують владу, адже стають темою медіа-скандалів. Наголосимо: «медіа-скандал у публічній сфері виникає внаслідок порушення відповідності у стосунках між громадською думкою та діями політичних акторів. Інакше кажучи, медіа-скандал